

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ТЕЛӘЧЕ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ОЛЫ
МӘТӘСКӘ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР

Унтугызынчы утырыш дуртенче чакырылыш

16 декабрь 2022ел

№ 77

Олы Мәтәскә авылы

Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы депутаты статусы
турында нигезләмәне раслау хакында

Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгының 2022 елның 4
августындагы 10/13-09/3896 номерлы хатын карап, «Россия Федерациясендә жирле
үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә
131-ФЗ номерлы федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә
турында» 2004 елның 28 июлендәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы
Законы, «Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы» муниципаль
берәмлеге Уставы нигезендә, Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл
жирлеге Советы карар итте:

1. Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге депутаты статусы
турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.
2. Әлеге карарны гамәлдәгә законнар нигезендә бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карар гамәлдәгә законнар нигезендә үз көченә керә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Теләче муниципаль районы
Олы Мәтәскә авыл жирлеге
башлыгы

М.А.Валиуллин

Кушымта
Теләче муниципаль районы Олы
Мәтәскә авыл җирлеге
Советының карарына
«16» декабрь 2022 №77 карарына

НИГЕЗЛӘМӘ

Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы депутаты статусы
турында

Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы депутаты хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрен билгели.

1 статья. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе.

1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы депутаты статусы (алга таба – депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Җирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтиҗәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыралар.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутат вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очраклардан тыш, яңа чакырылыш Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутат вәкаләтләре түбәндәге очракларда вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставка;

- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки эшкә чикләнгән сәләтле дип тану;
- 4) суд тарафыннан кайда булуы билгесез дип тану, яки үлгән дип игълан итү;
- 5) аңа карата судның гаепләү карары үз көченә керү;
- 6) даими яшәү урынына Россия Федерациясе чикләреннән чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын - Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгын туктату, аның нигезендә чит ил гражданыны жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил гражданыны булмаган чит ил гражданының Россия Федерациясе территориясендә даими яшәү хокукын раслый торган, аның нигезендә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданыны жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы.
- 8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;
- 9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
- 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү очрагында;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда

2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгәннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, әгәр нигез Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советының муниципаль берәмлекнең вәкилләклә органы сессияләре арасында барлыкка килгән булса- мондый нигез барлыкка килгән көннән өч айдан да соңга калмыйча.

3. Татарстан Республикасы Президенты депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советына әлегә гариза кәргән көн вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып тора.

4 статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы депутаты шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы төп документ, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дэвамьнда куллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвирламасы Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы тарафыннан раслана.

5 статья. Депутат үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. 1. Депутат эшчәнлеген үз вазыйфасыннан азат ителмәгән рәвештә башкара, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм эш вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге уставында билгеләнгән очраклардан тыш.

6 статья. Депутат эшчәнлеге формалары

1. Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

- а) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышларында катнашу;
- б) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы комиссияләре эшендә катнашу;
- в) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы каравына Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы карарлары проектларын керту;
- г) депутат гарызнамәсе;
- д) депутат мөрәҗәгатә;
- е) дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына, иҗтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр керту;
- ж) тиешле вазыйфай затларга гражданныр хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрүне таләп итеп мөрәҗәгать иту;
- з) сайлаучылар белән эшләү;
- и) депутат берләшмәләре, фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;
- к) территорияль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Уставында, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышларында шәхсән катнаша.

2. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышларын үткәрү вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы Регламенты нигезендә әлеге мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук

Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы Рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат хокуклары:

1) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советына комиссиядә һәм тиешле вазыйфаларга сайланьрга һәм сайлангаен булырга;

2) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советына карау өчен сораулар тәкъдим итәргә;

3) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә _ авыл җирлеге Советы тарафыннан төзелә торган органнарны һәм Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә _ авыл җирлеге Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнәп куела, килештерелә) вазыйфаи затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер белдерергә;

4) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советының хокукый актлары проектларын хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертергә;

5) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советының көн тәртибе, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәرمәләр кертергә, карарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертергә;

6) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышында Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советына хисап бирүче теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның чираттан тыш хисабын яисә мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышларында, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәҗәгатләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышлары беркетмәләренә эчтәлегә белән танышырга.

4. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәرمәләр Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советының тиешле комиссиясә тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә

катнашуы.

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы комиссияләре эшендә шәхсән катнаша.

2. Депутат әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләренең йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советының һәм аның комиссияләренең үз компетенциясе кысаларында бирелгән йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы яисә аның комиссияләре кушуы буенча депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы карарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Депутат йөкләмәне үтәү нәтижеләре турында Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советына яисә аның комиссияләренә хәбәр итә.

10 статья. Депутат гарызнамәсе

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы утырышларында депутат таләбе белән жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы тарафыннан төзелә яки сайлана торган башка органнар житәкчеләренә, Теләче муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә депутат таләбе белән мөрәжәгать итәргә хокуклы., аларның компетенцияләренә керүче.

2. Депутат гарызнамәсе-депутат мөрәжәгәте, ул Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы карары буенча депутат гарызнамәсе дип таныла. Депутат таләбе турында тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә игълан ителә.

3. Жирле үзидарә органы, вазыйфай зат, депутат таләбе жибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе аңа язма рәвештә җавап бирергә тиеш. Җавап орган житәкчесе, вазыйфай зат, депутат таләбе жибәрелгән муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

4. Гарызнамәнең инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнаша ала. Гарызнамәнең инициаторына аларны карау көне турында алдан, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы Җирле үзидарә органын, җирле үзидарә органының вазыйфай затын, муниципаль предприятие яки учреждение җитәкчесен Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы билгеләгән вакытка депутат таләбе буенча кабул ителгән карарның үтәлеше турында язма җавап бирергә хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәҗәгатә

1. Депутат мөрәҗәгатә дип депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, җирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфай затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение җитәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан оештыру-хокукий формаларына һәм иҗтимагый берләшмәләргә, аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлегә белән бәйлә мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмача мөрәҗәгатә санала.

2. Депутат мөрәҗәгатә депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә җибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары, оешмалар, аларның оештыру-хокукий формаларына һәм иҗтимагый берләшмәләр тарафыннан депутат мөрәҗәгатәләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәҗәгатенә җавап мөрәҗәгатәтә куелган сорауларның асылы буенча булырга һәм мөрәҗәгатә җибәрелгән вазыйфай зат тарафыннан яисә вәкаләтле зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучыларның мөрәҗәгатәләрен карый, гражданнарны кабул итә, дәүләт хакимиятенә тиешле органнарына, җирле үзидарә органнарына һәм иҗтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук сайлаучыларны айга кимендә бер тапкыр кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга үз эшчәнлекләре турында алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатәләрен тәэмин итү буенча чаралар күрә:

алардан кәргән тәкъдимнәрне, шикаятьләренә карый, үз вәкаләтләре

чикләрендә аларда булган мәсьәләләргә дәрәҗә бирәргә ярдәм итә;
гражданның кабул итә;

жәмәгатьчелек фикерен өйрәнә һәм кирәк булганда тиешле дәүләт хакимияте
органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатлар белән очрашулар Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән махсус урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә.

Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенен жыйынышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы депутаты депутат фракциясе яки уртақ эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерү өчен төзелә торган төркем составына керергә хокуклы.

2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы Регламенты белән фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлегенә тәртибе билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәмин итә торган бөтен хокукка ия.

2. Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы депутатының сайлау округында эше, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советының, аның органнарының аларның карарлары һәм күрсәтмәләренен үтәлеше турында депутатының хәбәртен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә, икътисади һәм социаль үсеш программаларын үтәүнең барышы, депутатының тәнкыйди кәһәңләргә һәм тәкъдимнәргә буенча кабул ителгән чаралар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнары, муниципаль берәмлекләренен вәкиллеке органнары эш тәҗрибәсен, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокукы

Депутат үз эшчәнлегенә мәсьәләләргә буенча Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә территориясендә жирле үзидарә

органнарының, предприятие, оешмаларның, муниципаль милек формасындагы учреждениеләрнең вазыйфай затларын чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфай затларыннан депутат эшчәнлегә белән бәйле, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукына ия.

17 статья. Депутатның вазифалары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итү;

3) даими, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

4) гражданның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елга бер тапкырдан да ким булмаган санда хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәргә;

7) «Коррупциягә каршы торышында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;

9) дәүләт һәм закон тарафыннан саклана торган башка серләрен сакларга, шулай ук гражданның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы, депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләрен таратырга;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзләренә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук гамәлдәге законнар нигезендә үз хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары,

Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Үз вәкаләтләрен даими нигездә башкаручы депутат хокукы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2) түбәндәге очрақлардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми җыельшында катнашу (конференция);;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка иҗтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми җыельшында катнашу (конференция), Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итү тәртибендә катнашу (сәяси партия идарәсендә, һөнәр берлеге органында, шул исәптән җирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә);

в) муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләр Ассоциациясенә, берәмлекләренең башка берләшмәләренә, шулай ук аларның идарәсе органнарында тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер)булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен;

д) федераль законнарда каралган башка очрақлар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия

Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллеке очрактарыннан тыш) буларак яки административ хокук бозу турында эш буенча катнаша алмый.

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын төгәл үтәргә тиеш, шул исәптән:

1) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы утырышларында билгеләнгән тәртипне һәм регламентны үтәргә;

2) депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үз көченә керә торган башка депутатларга, вазыйфай затларга һәм гражданнырга карата түземлек һәм хөрмәт күрсәтү, ихтирамсызлык күрсәтү, ихтирамсызлык белдерү;

3) депутат эшчәнлегә белән бәйле булмаган максатларда, әгәр бу мәгълүматлар Дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яки закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкит итсә, депутат вәкаләтләрен үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратырга һәм кулланмаса;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданныр эшчәнлегенә шәхсэн яки аның якыннарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә депутат статусыннан файдаланмаса;

5) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык гамәлләр, гаризалардан, гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы абруена зыян китерә торган конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

6) мәнфәгатьләр конфликтна китерә яки китерә торган вазыйфаларны башкарганда шәхси кызыксынучанлык туганда, бу хакта Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советына, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы карары белән расланган тәртиптә хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга юнәлтелгән карарларын үтәргә;

7) Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл жирлегә Советы тарафыннан билгеләнгән халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советы кушуы буенча тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Уставы, Татарстан Республикасы Теләче муниципаль районы Олы Мәтәскә авыл җирлеге Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны жинаять яки административ жаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция өчен һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыккач та, жинаять яки административ жаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.